

Daniël en godsdienstvrijheid

Nu we allemaal weer geconfronteerd worden met verscherpte coronamaatregelen en het advies is om weer niet meer dan 30 mensen toe te laten in onze kerken en niet te zingen, wordt het thema godsdienstvrijheid volop besproken. In onze vrijzinnige gemeenten staan autonomie en godsdienstvrijheid hoog in ons vaandel. Hoe verhoudt dat zich nu met de adviezen van onze overheid? Onlangs stond het verhaal van Daniël in de leeuwenkuil op het leesrooster. In Daniël 6 wordt verteld hoe Daniël de wet van Meden en Perzen overtrad en toch zijn ritme van drie keer daags bidden tot God voortzette in zijn eigen huis. Die wet bepaalde dat er niet iets gevraagd mocht worden aan een ander of aan een god dan aan koning Darius voor 30 dagen. Zijn jaloerse gouverneurs hebben met deze wet een valkuil voor Daniël opgezet, omdat ze zijn trouw aan zijn God kenden. Koning Darius kan niet anders dan Daniël straffen door hem in een kuil met leeuwen te gooien. Hij overleeft deze nacht.

Het is een mooi verhaal voor kerken om te wijzen op de plicht de eredienst door te laten gaan, ook met meer dan 30 mensen. Toch zouden we dan dit verhaal misbruiken voor onze eigen doeleinden.

Het boek Daniël is in de tweede eeuw voor christus opgeschreven om de mensen die toen onder Grieks bewind stonden op te roepen trouw te blijven aan de Ene en niet de Griekse godenwereld over te nemen en op te gaan in de Griekse cultuur. Dat is wel wat anders dan een corona-advies, voor ons aller welzijn opgesteld, in de wind te slaan. Wat ik wel heel erg bewonder in Daniël is zijn innerlijke vrijheid en autonomie. En in **dit** verhaal staat godsdienstvrijheid wel op het spel.

De vrijheid God te aanbidden is een kwetsbare vrijheid als deze puur afhankelijk is van anderen. Machtsspelletjes, intolerantie en angst voor eigen positie van anderen bevinden zich buiten je eigen bereik, maar bepalen wel hoe vrij of onvrij je bent. Er zijn ook krachten in jezelf die van invloed zijn op je vrijheid.

Daniël is als balling gedeporteerd naar Babylonië, maar in deze vijandige omgeving weet hij zijn capaciteiten te ontplooien en een hoge positie als minister te bereiken. Wij zouden zeggen, Daniël is autonoom in zijn doen en laten. Daniël leeft op het ritme van drie gebeden op een dag. Het vasthouden aan die structuur is een discipline die geen beknotting van zijn vrijheid is maar hem juist vrijheid geeft. Zijn innerlijke vrijheid, die gevormd is door zijn autonomie, de erkenning door Darius en zijn religieuze discipline, zorgt ervoor dat hij staande blijft onder druk zijn godsdienstvrijheid op te geven.

Koning Darius is zo onder de indruk van de levenskracht die van Daniël's religie uitgaat dat hij deze tot een soort staatsgodsdienst verklaart. Iedereen in zijn machtsgebied moet ontzag tonen voor de God van Daniël. En hiermee belanden we weer precies in de onvrijheid. Als de staat, of welke instantie ook, bepaalt welke God op welke wijze aanbeden moet worden, is er geen sprake meer van vrijheid op dit gebied.

Niet de verschillen tussen de godsdiensten, maar het gebrek aan tolerantie is de oorzaak van religieuze twisten en godsdienstoorlogen, schreef John Locke al in de achttiende eeuw. De vrijheid God te aanbidden vraagt om ruimte waar pluraliteit kan en mag bestaan. De staat heeft als taak deze ruimte open te houden en alle uitingen van religiositeit te reguleren, voor zover deze binnen de wet vallen. Het verhaal van Daniël kan niet gebruikt worden om te wijzen op godsdienstvrijheid om de corona-adviezen niet op te volgen. De context van dat verhaal was heel anders.

Het belang van innerlijke vrijheid en daarmee ook de keuze om het ritme van je religieuze leven voort te zetten, dan maar met 30 mensen of geheel in je binnenkamer met de app Kerkmroep en daar de Ene te eren en te dienen spreekt

me meer aan. Wel zet ik mijn raam open, gericht op Jeruzalem, in de hoop dat een vaccin spoedig ons weer in staat stelt voluit bij elkaar te kunnen komen in de kerk en te zingen.

Eenieder wens ik wijsheid toe.

Martine Wassenaar
(foto: Peter Treep)

SAMENWERKINGSVERBAND VRIJZINNIG WESTLAND

75 JAAR KERKBLAD

Arnold Knoppert neemt ons mee tijdens zijn reis door de geschiedenis van het kerkblad. Een reis die dit jaar in ieder nummer van *Vrije Ruimte* een vervolg krijgt door steeds vijf jaar aan opvallendheden en wetenswaardigheden uit het blad met ons te delen.

Deze keer een aantal indrukken uit de kerkbladen over de periode 2001 t/m 2005. De naam van het blad "Kringorgaan" wordt met ingang van januari 2004 gewijzigd in *Vrije Ruimte*.

's-Gravenzande

Vanaf 2 januari 2001 is het voor de leden van de Uniekerk mogelijk om informatie terug te vinden via een website van de kerk. In september gaat Mirjam van de Molen als jeugdwerkster aan de slag in de Uniekerk. Helaas vertrekt zij alweer snel i.v.m. promoveren aan de Leidse Universiteit. September 2002 neemt kosteres Gerda Ket afscheid. Zondag 29 september neemt ds. H. Bunning na een werkperiode van 14 ½ jaar afscheid als voorganger van de Evangelische Unie.

INWIJDING VAN HET KLOKJE

Op zondag 12 januari werd ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de Evangelische Unie een luidklok in de kerk ingewijd. Boven de kerk is een klokkenstoel gemaakt door de fa. C. Poley en in de klok is door de firma Eysbouts uit Asten de tekst gegraveerd: VIGILATE PRO LIBERTATE: waakt voor vrijheid.

Het is een spreuk die bij de vrijzinnige gemeente past. Wij zijn immers een geloofsgemeenschap die wil leven vanuit de vrijheid die ons in Christus is geschonken. We laten ons geen juk opleggen dat ons drukt, en we staan voor de vrijheid waarin ieder mens zijn of haar geloofs- en levensovertuiging mag uitdragen zolang deze de humaniteit niet schaadt.

Voor de nieuw te benoemen predikant wordt de woning Prins Clausstraat 21 aangekocht. Zondag 10 augustus wordt ds. W.H. Roobol uit Jisp bevestigd als nieuwe predikante. De jubileumdienst naar aanleiding van het 100-jarig bestaan van de Unie Kerk wordt gehouden op 26 oktober. De dienst wordt geleid door Ds. Roobol, Buning, Poortman en Jellinek. Vanaf december ligt achter in de kerk een voorbedenboek. 2 Oktober 2004 viert de Meditatiegroep van Ruud Kats zijn 15-jarig jubileum.

Maasdijk

Vanaf januari 2001 is het kerkorgel weer zonder mankementen te bespelen. Het 200 jaar oude orgel, het oudste kerkorgel in het Westland, is geheel gerestaureerd. Een hoge kostenpost, maar het speelt weer als nieuw. Wederom worden kerkgebouw en kosterswoning dit jaar weer getroffen door wateroverlast. Juli 2002 wordt er aandacht gevraagd voor de Sponsoractie "Droge voeten". Veel geld is al verzameld maar er ontbreekt nog wel een groot bedrag. De startdienst van september 2003 staat in het teken van "Water". Na afloop wordt een bezoek gebracht aan de Maeslantkering.

OPENLUCHTDIENST !!!

Op 25 juli wordt er een openlucht dienst gehouden, hiervoor verhuizen we naar de tuin van de familie Hofman, Maasdijk 16, bij erg slecht weer wordt de dienst gewoon in "Concordia" gehouden.

Graag nodigen we u allen van harte uit om deze dienst bij te wonen, het belooft een bijzondere ochtend te worden die u zeker niet mag missen! KOMT U OOK!

Een feestavond op 3 december en een jubileumdienst op 12 december worden gehouden ter gelegenheid van het 80-jarig bestaan van de VVH Maasdijk. Het echtpaar Ronald en Ellen Koster nemen op 1 maart 2005 afscheid als koster van Concordia. Hun werk wordt al snel overgenomen door mevrouw L. Spreen. 13 Mei wordt er voor de eerste keer een orgelconcert gehouden op het historische Künckel orgel.

Naaldwijk

Als onderdeel van een grootse restauratie van het kerkgebouw worden begin 2001 het dak en de toren van de kerk voorzien van ladder en klimhaken. Dit jaar wordt er

voor de 2^e keer onderdak verleend aan de Adrianus parochie i.v.m. verbouwing van hun kerkgebouw. In de zestiger jaren van de vorige eeuw was alles prima verlopen. Ook deze keer verliep de inwoning naar tevredenheid. Met ingang van 1 september is er een jongerenwerker, Jan Hillebrand, aangetrokken voor het jeugdwerk van onze gemeente. In september gaat de website van de Oude Kerk in de lucht. In maart 2002 wordt wederom de Lukas-Passion ten gehore gebracht in de Oude Kerk. Eindelijk is er in augustus ook de toezegging van subsidie ontvangen om de 1^e fase van de kerkrestauratie te kunnen beginnen. Door de VVH Naaldwijk worden 6 reproducties van de Schilderijen van de Heren van Naaldwijk aan de kerk geschonken. Vanaf 24 november is de kerk een licoon van de Heilige Adrianus rijker. Dit geschenk is gemaakt door Jantsje Witteveen. In 2003 wordt de kanselbijbel uit 1748 gerestaureerd. April 2004 is de restauratie van het koor van de kerk gereed. In 2005 is de kerk van Naaldwijk voor de 3^e keer gastheer voor de jaarlijkse Ontmoetingszondag van de

Provinciale Vereniging van Vrijzinnige Protestanten in Zuid-Holland. Op 2 september biedt de afdeling VVP Naaldwijk een replica van de 500 jaar oude koorstoel aan. De originele stoel bevindt zich in het Rijksmuseum te Amsterdam.

Honselersdijk

Op 5 maart 2001 wordt er een extra ledenvergadering gehouden. Belangrijkste punt van de agenda is: Verkoop van de twee huizen aan de Prinsengracht.

Met ingang van oktober worden de mededelingen en aankondiging van het aanvangslied verzorgd door een bestuurslid. De dienst van 10 november 2002, Dankdag voor het Gewas, wordt opgeluisterd met muzikale klanken van Honsels Harmonie. De parochie van Honselersdijk gaat in 2003 een aantal diensten houden in het VVH-kerkgebouw. De gesprekskring kiest voor het seizoen 2003 – 2004 als onderwerp het werk van Dorothee Sölle. In het najaar volgt een oproep in het kerkblad om aanvulling voor het kerkkoor. Er zijn 17 leden maar aanvulling is gewenst. Zondag 7 maart

2004 is er een feestelijke kerkdienst i.v.m. het 12 ½ jarig dienstverband met de voorganger D.C. Peters. De buitenzijde van het kerkgebouw is in het voorjaar geschilderd. Tijdens de kerkdienst van 3 oktober wordt aandacht besteed aan het 60-jarig bestaan van de vereniging.

Hoek van Holland

Ook deze periode laat de afdeling geregeld van zich horen. Het is een kleine groep leden die via het kerkblad op de hoogte wordt gehouden over ziekte, jubileums en belangrijke samenkomsten.

Naaldwijk Oude Kerk

Wilhelminaplein

KERKDIENSTEN

Wilt u met de auto gehaald of gebracht worden? Belt u dan: 0174 648569 of 0629040029. Kerkdiensten zijn te beluisteren op www.Kerkomroep.nl. Het is noodzakelijk om u aan te melden voor het bezoek van de Kerkdiensten, doet u dit alstublieft vooraf, en liefst voor vrijdag 12:00 uur via: e-mail naar aanmelden@oudekerk-naaldwijk.nl; Telefonisch via Arie van Spronsen: 06-24622335; Telefonisch via Dineke van Hoeven: tel. 0174-237522 of 06-51436712

Zondag 18 oktober

10.00 uur, ds Jan Compagner, Woerden
19.00 uur, *Vesperplus*, ds Marjan de Vries met gedichten van Vasalis en muziek van Janne Schra.

Zondag 25 oktober

10.00 uur, ds. Jan Klijnsma, Brouwershaven
19.00 uur, *Vesper*, ds Carel v.d. Meij

Zondag 1 november

10.00 uur, Cantatedienst, BWV 167, ds Eibert Kok
19.00 uur, Taizéviering, ds Marjan de Vries

Kerkdiensten Ontmoetingskerk (PgN)

Reserveren is noodzakelijk!

Zondag 18 oktober

10.00 uur, ds Marjan de Vries

Zondag 25 oktober

10.00 uur, ds Carel v.d. Meij

Zondag 1 november

10.00 uur, ds Marjan de Vries

ADRESSEN

Predikant: vacant.
A.i: ds. Sietske van der Hoek, tel. 06-23741921; e-mail: sietske.vander.hoek@oudekerk-naaldwijk.nl
Contactpersoon Annie van Hoeven - tel. 0174-627419 of 06-27908029
Contactpersoon Caroline Koenen - tel. 0174-631399 of 06-10541301
Scriba kerkenraad: Mw. C.J. Koenen-Holster, Postbus 228, 2670 AE Naaldwijk, e-mailadres: scriba@oudekerk-naaldwijk.nl

Website: www.oudekerk-naaldwijk.nl
Kerkelijk bureau: Sylvia Middelburg-Verdon en Paula Knoppert-Groot, Kerkstraat 27, 2671 HC Naaldwijk, tel. 625899, emailadres: bureau@oudekerk-naaldwijk.nl.

Bank: NL.86.RABO0373725345 t.n.v. CvK Hervormde Gemeente Naaldwijk
Diaconie Hervormde Gemeente Naaldwijk
NL95 RABO 0135 3601 96.
diaconie@oudekerk-naaldwijk.nl

BIJ DE KERKDIENTEN

Cantate "Ihr Menschen, rühmet Gottes Liebe", BWV 167 van J.S. Bach

1 november, 10:00 uur in de Oude Kerk
Sint Jansdag is de geboortedag van Johannes de Doper, een half jaar voor de geboorte van Jezus. Maria's tante, Elisabeth, werd op hoge leeftijd toch nog zwanger. Zodra haar man Zacharias dit van een engel verneemt, wordt hij om zijn ongeloof met stomheid geslagen. Pas als hij, na Johannes' geboorte, schriftelijk heeft bevestigd dat zijn naam Johannes is, krijgt hij zijn stem weer terug. Dan heft hij zijn lofzang aan. Daar komt het Sint Jansfeest vandaan, een midzomerfeest, dat wordt gevierd op 24 juni.

Op deze lofzang van Zacharias componeerde Bach zijn cantate "O mensen, roem Gods liefde en prijs zijn goedheid". Dat was voor het Sint Jansfeest op 24 juni 1723, toen Bach pas net een maand als Thomascantor in Leipzig werkzaam was. Al is de opzet van deze cantate bescheiden, de cantate bereikt een meeslepend hoogtepunt in het centrale deel, in een duet voor sopraan en alt, met als derde stem de *oboe da caccia* (althobo). De tekst meldt "Wat God in het paradijs - en voor zovele honderden jaren die volgden - aan al de vaders beloofde, dat hebben wij, God zij dank, nu ervaren." De sopraan zet deze tekst in en de alt neemt het van haar over. En zo gaat deze boodschap in canon van mond tot mond, alswel naar de partij van de althoboïst, "zoals de vaders het al aan elkaar doorgaven".

In het slotkoraal speelt het orkest een energieke en aanstekelijke guirlande en zingt het koor "Loof nu, mijn ziel, de Here" (NLB 103a).

In deze dienst is ds. E.B. Kok onze voorganger. Omdat we de samenzang in deze weken laten verzorgen door enkele zangers, hebben we voor deze gelegenheid aan de vier solisten van de cantate gevraagd of zij ook deze rol voor ons willen vervullen. Samen met de musici van het West-Nederlands Bach Orkest, met concertmeester Arno Bons, zingen zij ook onze liederen. De solisten zijn Yvonne de Bruin, sopraan; Anjo van Hemert, alt; Steven van Gils, tenor en Erik Bleichrodt, bas. Alexander Prins speelt het orgelcontinuo en leidt het ensemble.
PS Deze Cantate wordt in zijn geheel uitgezonden.

Op dit moment mogen er maar 30 mensen in de kerk tijdens deze dienst aanwezig zijn, we wachten even af of dit nog vóór 1 november anders wordt. Geeft u zich tijdig op (zie aanmeldinfo bij *Kerkdiensten*). Helaas, en dit past eigenlijk niet bij een kerk, Vol = Vol!

UIT DE GEMEENTE

Contact

Als u bezoek wilt, of u wilt 'lief en leed' doorgeven; neem dan contact op met Mw. A. v. Hoeven, Bizet 3 te Naaldwijk, tel. 0174-627419 of a.vanhoeven@caiway.nl.

Verjaardagen

Op 21-okt Mevr. N. Wulff – Boers, Oudlaan 43, 2672AM Naaldwijk, 85 jaar: Op 22-okt Dhr. A.W.J. de Vos, Franckstraat 63, 2671VL Naaldwijk, 78 jaar: Op 23-okt Dhr. G.C. Rijdsdijk, 78 jaar: Op 24-okt Dhr. P.H. Alleblas, Jasmijn 9, 2671NR Naaldwijk, 77 jaar: Op 26-okt Dhr. G. Boerman, Sr. Fresiastraat 5, 2671KS Naaldwijk, 91 jaar: Op 28-okt Mevr. M. Berkman – Maat, Secretaris Verhoeffweg 20, 2671HT Naaldwijk, 81 jaar: Op 2-nov Mevr. J.E. Hoftijzer – Ooms, Anjerhof 1, 2671ZW Naaldwijk, 91 jaar: Op 2-nov Mevr. M. van der Heul - Rolf, 82 jaar: Op 3-nov Dhr. A.J. Wtenweerde, Sneeuwkllokje 24, 2671ZM Naaldwijk, 86 jaar: Op 5-nov Dhr. J.F. Oort, 81 jaar.

Van harte gefeliciteerd namens de Hervormde Gemeente Oude Kerk.

VAN DE PREDIKANT

Op zondag 22 november is de laatste zondag van het kerkelijk jaar. Dat duurt nog even, maar ik herinner u er toch vast aan. In de volgende *Vrije Ruimte* zult u er meer over lezen. De voorbereidingen gaan beginnen. Het is op dit moment de vraag in welke vorm we de dienst zullen kunnen houden. Maar zet de datum vast in uw agenda. Het is gebruikelijk om op die datum de namen te noemen van gemeenteleden die zijn overleden in het afgelopen jaar. Misschien zijn er mensen in uw omgeving overleden die niet tot de gemeente horen, maar wel bij u. Laat u hun namen ook weten?

De kerkdiensten vinden inmiddels plaats met niet meer dan 30 mensen, alleen voorzang en mondkapjes zolang we niet op onze plaats zitten. Daar kunnen we somber van worden, maar gelukkig zijn er wel elke dienst mooie muziek, goede teksten en gebeden. Binnenkort komt er een voorbedeschrift in de Oude Kerk te liggen, waarin u kunt opschrijven voor wie u graag wilt laten bidden. Ik heb de indruk dat weer duidelijk wordt dat "nood leert bidden". Welkom.

De kerkdiensten zijn niet wat u gewend was en dat blijft voorlopig ook nog zo. We doen ons best intussen er op een andere manier voor elkaar te zijn. Ik blijf "gewoon" bezoekwerk doen. Altijd met afstand en zonder handen schudden, dat wel. Mocht u bezoek willen, laat het vooral weten. Ook Annie van Hoeven staat voor mensen klaar en de kerkenraad gaat door. We hebben oog en oor voor u. Voelt u zich dus vrij om contact met ons op te nemen. Ook kunt u op woensdag en zaterdag de kerk in lopen, een kaarsje aansteken, even gaan zitten. Op de Facebookpagina van de Oude Kerk en ook op die van de Ontmoetingskerk vindt u 2x per week een overweging van een van de predikanten, en ook andere berichten waar je wat aan kunt hebben. De dagen worden korter, de wind wakkert aan. Regen klettert ons om de oren. Laten we elkaar vasthouden!

Hartelijke groet, vrede en alle goeds
Ds Sietske van der Hoek

GIFTEN

Voor het College van Kerkrentmeesters via de bank € 10,00 via mevr. A. van Hoeven €50,00 en € 10,00
Hartelijk dank voor deze giften.

Het leven heeft een gezicht
't kan vriezen of dooien
En dat is in 't leven het mooie
Met familie en met vrienden
Kun je lachen of grienen
Woorden kunnen veel maken of breken
Ze brengen vreugde of gebreken
Samen met elkaar genieten
Van lieve kinderen en deugnieten
De zon en alle soorten weer
Geeft 't leven er fijne sfeer

Gemaakt tijdens de startzondag 2020
Door 'churchquizgroep'
't Jonge Blaadje

VAN DE BEROEPINGSCOMMISSIE

De beroepingscommissie is vorige week weer bij elkaar gekomen en de laatste weken zijn we veel aan het luisteren geweest in verschillende kerken en via de moderne kanalen. We hebben nog twee overgebleven, geselecteerde kandidaten voor het predikantschap in onze gemeente. We hopen in de maand december een voordracht van een kandidaat te kunnen doen aan onze kerkenraad.

Elibert Hoogkamer

KERSTMARKT 2020 AFGELAST

De commissie van de Oude Kerk Naaldwijk heeft besloten dat de Kerstmarkt dit jaar niet doorgaat.

Het evenement trekt jaarlijks veel bezoekers. Het is niet realistisch daarbij te verwachten dat iedereen aan de eisen van anderhalve meter afstand kan voldoen. Als het aantal bezoekers beperkt moet worden vanwege corona, vreest de organisatie rijken met mensen die naar binnen willen met alle risico's van dien.

We gaan ervan uit dat volgend jaar alles weer door kan gaan. De data voor volgend jaar zijn 10 en 11 december 2021.

We hopen dat iedereen gezond blijft en dat we jullie volgend jaar weer mogen verwelkomen!

Met vriendelijke groet,
Kerstmarktcommissie Oude Kerk
Naaldwijk.

KERSTVIERING OUDEREN (70+) 2020 AFGELAST

Zoals u van ons gewend bent wordt er elk jaar voor onze oudere gemeenteleden een kerstviering georganiseerd. Helaas moeten wij u nu melden, dat deze viering dit jaar (2020), gezien de coronasituatie, **niet** kan plaats vinden. Wij hopen echter, dat wij u in 2021 wel weer mogen ontvangen op deze speciale middag.

Namens de diaconie van de Oude Kerk,
Dineke van Hoeven (tel. 0174237522)

KLEDING INZAMELING

Na het niet doorgaan van de voorjaarsinzameling door corona, wordt hij nu wel gehouden (17, 19 en 20 oktober), ook weer in Naaldwijk. Zie voor nadere informatie onder 's-Gravenzande.

BEZINNING * BELEVING * VERDIEPING Keuzes in de supermarkt

Wat heeft je geloofsovertuiging te maken met je keuzes in de supermarkt? Kies je voor: lekker, goedkoop, gezond, milieuvriendelijk, diervriendelijk, eerlijk voor de producent? De workshop 'God in de supermarkt' helpt je om keuzes te maken. De workshop wordt gegeven door Alfred Slomp van de Werkgroep De Groene Kerk. Woensdag 14 oktober om 20.00 uur in de Ontmoetingskerk. Aanmelden: bbv@pkn-naaldwijk.nl of 06-54252108.

Bibelen op 26 oktober:

Scheppingsverhalen queer gelezen
Op deze tweede avond van een nieuw seizoen Bibelen lezen we opnieuw de Scheppingsverhalen uit Genesis 1 en 2. Er is de traditionele uitleg dat deze hoofdstukken ons vertellen over de scheppingsorde van man en vrouw. Allerlei conclusies kunnen daaruit worden getrokken. Over de positie van de man en de vrouw. De man eerst geschapen, de vrouw daarna. De man krijgt een andere taak dan de vrouw. Deze hoofdstukken worden dan soms gebruikt om bijvoorbeeld homorelaties of transpersonen af te wijzen. De laatste decennia hebben ons geleerd dat je deze hoofdstukken ook anders kunt lezen. Een andere bril geeft een andere uitleg. Vorig jaar verscheen het boekje 'Wondermooi, zoals U mij gemaakt hebt, Handreiking voor gelovige transgender personen en werkers in de kerk' met daarin een paar hoofdstukjes over 'Genderdiversiteit en de Heilige Schrift' geschreven door een transman. Het is mooi om te lezen hoe door de bril van een transman de twee scheppingsverhalen aan het begin van de Bijbel opeens nieuw oplichten. Er is helemaal geen sprake van een scheppingsorde, maar er komt juist veel meer ruimte voor genderdiversiteit. Heel verrassend!
Maandagavond 26 oktober, 20.00 uur, Ontmoetingskerk, met ds. Eibert Kok.
Aanmelden: bbv@pkn-naaldwijk.nl of 06-54252108.

Leerhuis op 11 november: De Bijbel en transgender personen

Met de Bijbel in de hand kunnen bepaalde groepen mensen worden achtergesteld of buitengesloten. Zou dat de bedoeling zijn? Met een andere manier van lezen kunnen diezelfde teksten soms juist ruimte bieden waardoor mensen niet meer buitengesloten of achtergesteld worden. In het Leerhuis proberen we elke keer weer de Schriften opnieuw te lezen en proberen we dit seizoen te kijken naar teksten die mensen lijken uit te sluiten. Kunnen we die teksten ook anders lezen? Zodat er wel ruimte komt?
Op woensdag 11 november nemen twee sprekers ons meenemen in een nieuwe manier van Bijbel lezen: Hoe lichten Schriftwoorden op als ze gelezen worden door de ogen van transgender personen? De twee sprekers, Heleen Zorgdrager en Jolanda Molenaar, vormden met nog twee anderen de redactie van het boek dat in 2019 verschenen is 'Wondermooi, zoals U mij gemaakt hebt, Handreiking voor gelovige transgender personen en werkers in de kerk'. Heleen Zorgdrager is

hoogleraar aan de Protestantse Theologische Universiteit en Jolanda Molenaar is transtheoloog, transgender pastor en coördinator van de gespreksgroep Transgender en Geloof van de belangenorganisatie Transvisie. Zij zullen verschillende manieren van Bijbel lezen naast elkaar zetten en daarbij ook voorbeelden geven welke gevolgen dat heeft voor de interpretatie van bepaalde Bijbelpassages. Door passages anders te lezen lijkt de Bijbel een veel minder strak man-vrouw schema te bieden dan traditioneel gedacht en komt er ruimte voor meer genderdiversiteit.
Op woensdagavond 11 november, 19.30 uur in de Oude Kerk. Toegangsprijs € 5. De avond wordt afgesloten met een korte vesper. Aanmelden: bbv@pkn-naaldwijk.nl of 06-54252108.

's-Gravenzande

KERKDIENSTEN

Zondag 18 oktober – 9.30 uur

Ds. Martine Wassenaar
Ouderling van dienst: Nijs Maat
Organist: Erna Brinkman
Diaconale collecte: werelddiaconaat: Rwanda, met zusters werken aan voldoende eten
Geen koffiedrinken i.v.m. verscherpte corona-maatregelen

Zondag 25 oktober – 9.30 uur

Dhr. van Haften
Ouderling van dienst: Helene v.d. Hil
Organist: Cor v.d. Meer
Diaconale collecte: Stichting Beukenrode palliatieve thuiszorg en hospice

Zondag 1 november – 9.30 uur

Ds. Martine Wassenaar, Oogstdienst en kindernevendienst
Ouderling van dienst: Gerda Prins
Organist: Erna Brinkman
Diaconale collecte: Zendingzondag, fam. Vogelaar in Sulawesi
Extra collecte: Jeugdwerk van de Uniekerk

ADRESSEN

Predikant: Ds. Martine Wassenaar, Sand-Ambachtstraat 140c, 2691 BN 's-Gravenzande, tel. 06-49704995, e-mail: domineeuniekerk@gmail.com
Scriba: Nico Vreugdenhil, tel. 06-22616034. Postadres scribaat: Langestraat 183, 2691 BE 's - Gravenzande.
Koster: John Prins, tel. 06-15023824, e-mail: jengwprinot@kpnmail.nl.
Kerkomroep: Jaap van Helden, tel. 0174-624738. Website: www.kerkomroep.nl.
Ledenadministratie: Greet Zwaanswijk-de Jong, Abeelstraat 6, 2691 DH 's-Gravenzande, tel. 0174 417658, e-mail: famzwaanswijk@outlook.com
Autodienst: Ruud Alleblas, tel. 0174 416023 of Wim de Jong, tel. 0174 418620.

Bij geen gehoor kunt u op zondagmorgen bellen naar het Uniecentrum, 0174417377. Bank: NL33 RABO 0323 2094 75 t.n.v. Vereniging Evangelische Unie e-mail: Uniekerk181@gmail.com website: www.pgsgravenzande.nl

AGENDA

16 oktober: filmavond in Uniecentrum
18 oktober: 12.00 uur brunch voor jeugd van 12 tot 18 jaar in Uniecentrum o.l.v. Ds. Martine Wassenaar
19 en 20 oktober: kledinginzameling in Uniecentrum
20 oktober: 14.30 uur – Vrouwenvereniging
24 oktober: 10.00– 13.30 uur bijeenkomst kerkenraad i.v.m. beleidsplan
26 oktober: 19.30 uur Bibliodrama in de Brug o.l.v. Mark Verrips en Martine Wassenaar
1 november: kindernevendienst
4 november: 20.15 uur Kring Uniekerk voor plm. 40-jarigen in Uniecentrum

UIT DE GEMEENTE

Jarigen van 80 jaar en ouder

Deze keer zijn er geen jarigen te melden in deze periode.

Verhuizing

Mevr. M.A. Jutte, Berkenstraat is verhuisd naar Hooghe Tuinen, Afd. Plantentuin, Atriumhof 2, 2672 HP Naaldwijk. Namens de Uniekerk wensen we u een goede tijd toe in uw nieuwe woonomgeving.

Tijdelijk opgenomen

Mevr. A.C. Boel-v.d. Klugt, Eikenlaan, is na een val, waarbij ze haar sleutelbeen heeft gebroken, opgenomen geweest in het ziekenhuis in Delft en verblijft nu ter revalidatie in het "Marnix" Revalidatiecentrum, 1^e etage, kamer 29, Marnixlaan 5, 3132 PL Vlaardingen. We wensen dat u weer snel herstelt.

VAN DE KERKENRAAD

Op **zondag 17 januari 2021** zal Nijs Maat na negen jaar afscheid van de Kerkenraad nemen. Gelukkig heeft Nijs toegezegd enkele praktische activiteiten te blijven verzorgen. Samen met Dick Burger de Kledinginzameling, het bezorgen van een boeket bij jubilea, het rondbrengen van de *Vrije Ruimte* en het opzetten en afbreken van de Kerstboom. De overige diaconale taken worden verdeeld tussen Gerda (pastoraat) en Helene (administratie) Probleem opgelost zult u denken. Maar dat is niet zo. We schuiven nu al met namen tussen de Kerkenraad en de VEU om aan het minimumaantal bestuursleden voor beide te voldoen. Voor diverse taken (zeker t.b.v. de PGG) is niet voldoende menskracht. En met onze enthousiaste dominee komen daar (gelukkig) allerlei nieuwe initiatieven bij. Vijf kerkenraadsleden is echt te weinig. Vandaar een dringende oproep aan u allen. Heeft u zelf belangstelling of weet u een geschikt iemand, meldt u aan of geef een naam door aan de kerkenraad of predikant.

Nico Vreugdenhil

GIFTEN

Op de bazaar van afgelopen najaar konden er oude stoelen uit de kerk gekocht

worden. Er zijn alsnog stoelen verkocht, dit leverde een bedrag van € 100,- op dat aan de bazaarcommissie is overhandigd. Via een bezoek van een lid van het pastoraal team is er € 20,- ontvangen. Hartelijk dank hiervoor!

BAZAR 2020 GAAT NIET DOOR

Zoals velen wel al zullen weten of vermoeden, hebben we als bazaarcommissie besloten om dit jaar geen bazar en geen loterij te houden. In deze moeilijke tijd voor vele mensen leek het ons beter om de bazar dit jaar over te slaan. Ook het afstand houden zou de bazar moeilijk maken.

We hopen volgend jaar wel weer in staat te zijn om een bazar te organiseren. We bedanken iedereen die ons altijd steunde en hopen volgend jaar weer op u te kunnen rekenen. We wensen iedereen gezondheid toe.

De Bazaarcommissie

KLEDING INZAMELING

Na het niet doorgaan van de voorjaarsinzameling door corona, wordt hij nu wel gehouden:

Zaterdag 17 oktober zijn wij aanwezig bij de Oude Kerk in Naaldwijk van 10.00 tot 12.00 uur. Maandag 19 oktober van 08.30 tot 17.00 uur en dinsdag 20 oktober van 08.30 tot 16.00 uur zijn wij aanwezig in het Uniecentrum (via de Sand Ambachtstraat 104 A bij het parkeerterrein van het Oude Gemeentehuis).

Wij willen weer graag kleding en ander huishoudelijk textiel inzamelen. De spullen gaan dan weer via stichting de Spoetnik in Vlaardingen naar de Oekraïne. De bevolking is nog steeds blij met alles wat wij daar naartoe brengen.

Speciale aandacht blijft ook uitgaan naar kinderkleding tot maat 92, voor de stichting Baby Spullen van Mevr. Bakema.

Als u spullen komt brengen staat de koffie klaar in het Uniecentrum. Alles met de gepaste afstand houden.

De kleding kan ook bij u worden opgehaald, dan bellen naar Nijs Maat, tel. 06-10853399.

Bij voorbaat dank namens alle betrokkenen.

PROJECTGROEP TOEKOMST ZALENCEENTRA PGG

Reeds geruime tijd blijkt dat het steeds moeilijker wordt om tot een sluitende exploitatie van De Brug en De Kiem te komen. De tekorten lopen op en worden jaarlijks gedekt door de PGG. In overleg tussen de Algemene Kerkenraad en het College van Kerkrentmeesters is afgesproken een Projectgroep Zalenentra te formeren. Deze Projectgroep zal de levensvatbaarheid en duurzaamheid van beide gebouwen gaan uitdiepen. Wanneer de plannen zijn uitgewerkt en besproken binnen de Algemene Kerkenraad en het College van Kerkrentmeesters zullen deze worden voorgelegd aan de Wijkkerkenraden en vervolgens aan de gemeenteleden.

FILMAVONDEN MET NABESPREKING IN DE UNIEKERK HERVAT

Op **16 oktober** in de Uniezaal van de Uniekerk te 's Gravenzande wordt op een

groot scherm weer een film vertoond. Een film uit 2019, waarin twee katholieke geestelijken hun verschillen met veel respect, maar ook ongezoeten bespreken. De acteurs zijn voor Oscars genomineerd. In de preek van 6 september over Matheus 18,15-20 zijn zij als voorbeelden genoemd hoe je je broeder/gemeentelid aanspreekt als er iets niet goed is gegaan, nl. onder vier ogen.

Wanneer u meer wil weten over deze film dan kunt u contact opnemen met ds. Martine Wassenaar (zie onder *adressen*) Graag van tevoren aanmelden. Er kunnen 25 mensen toegelaten worden.

BOEKBESPREKING Liberaal Christendom, de vrijzinnigheid is meer dan Klaas Hendrikse

Het boek *Liberaal christendom, ervaren, doen, denken* verscheen in 2016. Het is een heel aantal malen herdrukt, er werden boeiende lezingen gehouden en leerhuizen gestart. Nu dus ook in 's-Gravenzande.

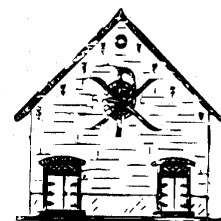
Wie zich nu eens echt wil verdiepen in het Vrijzinnig Geloof is welkom om na een inleiding waarin ongeveer 2-3 hoofdstukjes per keer (ongeveer 40 pagina's) worden besproken, met elkaar te spreken over de thema's en hoe je daar zelf tegen aankijkt. Afhankelijk van het aantal aanmeldingen wordt besproken waar we bij elkaar komen en wanneer. Er wordt gestart **in oktober**. U kunt zich aanmelden bij ds. Martine Wassenaar, (zie onder *adressen*).

VERENIGING VAN VRIJZINNIGE PROTESTANTEN

Bij het Pinksternummer van de *Vrije Ruimte* heeft u allen het kwartaalblad van de VVP "Vrijzinnig" ontvangen. Uiteraard met daarbij de oproep om verspreidlid van de vereniging te worden. Gelukkig hebben enkele gemeenteleden daar gehoor aan gegeven. Er blijken echter toch nog vragen te zijn over wat de vereniging zoal inhoudt, welke activiteiten worden verzorgd en wat de vereniging voor ons kan betekenen. Vandaar hierbij een herhaling van de toelichting van destijds. Net als vele kerken kampt ook de VVP met een natuurlijke krimp van leden en daarmee de inkomsten. Uit nalatenschappen bestaan er nog enkele fondsen maar de beperkte beschikking daarover is notarieel vastgelegd en niet toereikend om de kosten van kantoor, personeel (twee parttimers) en activiteiten te dekken. Die activiteiten zijn de moeite waard om de VVP in stand te houden. Te denken valt aan de jaarlijkse Landelijke en Provinciale Ontmoetingsdagen, de Vrijzinnige Predikantendagen, het kwartaalblad Vrijzinnig, de gedeeltelijke financiering van twee Vrijzinnige Universitaire leerstoelen, de lezingen en voorstellingen van Vrijzinnig Perspectief (onderdeel VVP) waar ook de Streekgemeente gebruik van maakt, de bemiddeling in conflicten (b.v. bij gedeelde

kerkgebouwen), de ondersteuning en / of het zoeken naar samenwerking van afdelingen die het alleen niet meer redden, de ondersteuning bij afhandeling van roerend en onroerend goed bij opheffing van afdelingen, het laten horen van het Vrijzinnig geluid binnen de PKN (kantooruimte binnen hetzelfde pand is handig) en het waar mogelijk blijven verspreiden van het Vrijzinnig gedachtegoed. Voor dit alles zijn leden en inkomsten nodig. Voor 45,- per jaar bent u deelgenoot van dit alles en ondersteunt u bovengenoemde activiteiten. U kunt zich aanmelden bij Peter Boogert tel. 0174 – 41.88.84 p.l.boogert@caiway.nl of bij Nico Vreugdenhil tel. 06-22.61.60.34 of nicoriavreugd@kpnmail.nl Wanneer u zich nu opgeeft hoeft u volgend jaar pas contributie te betalen. De VVP zal u dankbaar zijn.

HONSELERSDIJK

Achter de Bergen 1

KERKDIENSTEN

Zondag, 25 oktober, 10:00 uur, ds Dick Peters, Oogstdienst

Zondag, 1 november, 10:00 uur, Maasdijk, ds Marijke Kwant

Zondag, 8 november, 10:00 uur, ds Aries van Meeteren

ADRESSEN

Predikant: ds. D.C. Peters, Doornenburg 128, 2402 KG Alphen aan den Rijn, tel. (0172) 421357.

Correspondentieadres: Mw. H.de Rijke-Schoordijk, Anjerhof 46, 2671 ZW Naaldwijk. Tel. 0174-730616.

Email: vvphonselersdijk@outlook.com
Bank: NL50 RABO 0343603128 t.n.v.

VVP Honselersdijk.

Website: <https://www.vvphonselersdijk.nl>

VERJAARDAGEN

Op 29 oktober, mevr. E. Brederoo – Verhoog, 82 jaar.

Van harte gefeliciteerd en een prettige dag toegewenst.

VAN DE VOORGANGER

In de media verschijnen af en toe berichten over kerkgenootschappen die je liever niet leest omdat je weet dat het soms toch al negatieve beeld dat mensen van de kerk kunnen hebben er verder negatief door wordt beïnvloed. Met vaak de neiging alles over één kam te scheren. Recent was er het bericht over financiële malversaties binnen het Vaticaan en het plunderen door geestelijken van bankrekeningen. Ook was er veel verontwaardiging over de gemeente van het Hersteld Hervormd Verband in Staphorst dat tegen alle regels en adviezen in 600 kerkgangsters hutje en mutje op elkaar gezeten voluit psalmen liet zingen. Zomaar twee voorbeelden. Vaak ligt het ook nog eens wat genuanceerder

dan gebracht maar de media mogen het graag wat uitvergroten. Er is nu eenmaal meer belangstelling voor negatieve dan voor positieve berichtgeving. Het proces van ontkerkelijking gaat zoals we weten hard. Ik hoor en lees de zorg en de vrees van kerken dat door een langdurende coronacrisis dat proces wellicht nog sneller zal gaan. Tegelijkertijd zie ik ook wat een geweldige creativiteit en inzet de kerken tonen om onder andere te blijven bieden waar mensen behoefte aan hebben zoals bijvoorbeeld aan gemeenschapszin. Want ondanks toenemend individualisme zal, is mijn overtuiging, vroeg of laat die behoefte (opnieuw) ontstaan. Net als overal worden ook in kerken fouten gemaakt. Gelovige mensen zijn niet beter of slechter dan niet-gelovigen. We moeten ons niet uit het veld laten slaan door negatieve beeldvorming maar moeten ons denk ik nog nadrukkelijker profileren in waar we voor staan. Dat valt soms niet mee. Een vage kennis met wie ik een praatje op straat maakte zei: wat is dat allemaal voor gelazer bij jullie in de kerk, doelend in dit geval op het niet houden aan de regels in Staphorst. Iets dergelijks overkomt vast meer leden van een kerk. Het lijkt me boeiend om met elkaar te bezinnen op wat een ieders antwoord in dat geval zou zijn!

Ds. Dick Peters

GESPRESKRING

Donderdag 12 november

De eerstvolgende gesprekskring zou uitgaande van de eerste donderdag van de maand op 5 november zijn. In verband met afwezigheid van de gespreksleider op die datum is de bijeenkomst van de gesprekskring verzet naar donderdag 12 november. Ook dan hopen we weer, ondanks het anderhalve meter uit elkaar zitten, van 10:00 tot 12:00 uur met elkaar van gedachten te wisselen over wat ons bezighoudt op het terrein van geloof en samenleving. We beginnen zoals gebruikelijk eerst met het luisteren naar een kort muziekstuk dat door de deelnemers afwisselend wordt meegenomen.

BERICHT VAN CAROL JACOBSON DE VOOGD

Ik ontving een uitgebreide mail van Carol over hoe het met haar en echtgenoot Marco thans gaat in de noordelijke provincies. Vorig jaar verbleven zij voor langere tijd vanwege hun werk op de Antillen. Marco in Curaçao en Carol op Aruba. In december kwamen ze terug en moesten naarstig op zoek naar een huis in Groningen waar Marco per 1 januari een baan had aangenomen. Dat lukte niet en langere tijd hebben ze zich moeten behelpen met een stacaravan. Per 1 maart had Carol inmiddels ook een baan in Groningen in de geestelijke gezondheidszorg gevonden. Uiteindelijk hebben ze een huis weten te vinden in een Fries dorpje en konden ze hun woning in Maasdijk opzeggen. Het nieuwe adres is: Heerenweg 5, 9262SG Sumar. Carol had het voornemen om op een bepaalde wijze afscheid van onze Vereniging te nemen maar vanwege het coronavirus kwam het er niet van. Het is ook geen definitief afscheid want ze blijft lid

van onze VVP Honselersdijk en via de Vrije Ruimte op de hoogte van het wel en wee. Ze hecht eraan de leden hartelijk te bedanken voor hun jarenlange trouw en betrokkenheid naar haar, ook toen ze voor haar werk langdurig in het buitenland verbleef. Ze wenst ons al het goede en hoopt bij gelegenheid nog eens op zondagmorgen een dienst bij te wonen als ze een keer naar het Westland komt. Ik wil jullie ook niet de laatste zin onthouden waarmee ze haar brief eindigde: de kwantiteit mag afnemen maar de gemeente wint de hoofdprijs voor kwaliteit van de onderlinge verbondenheid. Waarvan acte. Wij wensen haar en Marco op onze beurt alle goeds.

Dick Peters

Maasdijk

Maasdijk 40

KERKDIENSTEN

Zondag 18 oktober – Avondmaal – MAASDIJK

10.00 uur ds. D. Peters

Zondag 25 oktober – Oogstdienst – HONSELERSDIJK

10.00 uur ds. D. Peters

Zondag 1 november – MAASDIJK

10.00 uur ds. M. Kwant

ADRESSEN

Voorganger: ds. D.C. Peters, Doornenburg 128, 2402 KG Alphen a/d Rijn, telefoon 0172 421 357, dickcpeters@gmail.com.
 Voorzitter: Arie Middelburg, Zomereik 54, 2498 BR Den Haag, telefoon 015 380 5220, arie@concordiamaasdijk.nl.
 Secretaris: vacant, postadres Blauwhek 27, 2676 NB Maasdijk, gerard@concordiamaasdijk.nl
 Bestuurslid: Truus Vreugdenhil, Lange Kruisweg 73, 2676 BP Maasdijk, 06 111 16392, truus@concordiamaasdijk.nl.
 V.V.P. Maasdijk en Vereniging Concordia, Maasdijk 40, 2676AE Maasdijk.
 Telefoon: 0174 512095

AGENDA

18 oktober
Avondmaals-
viering

21 oktober
Jeugd- Bus uitje
naar Archeon

25 oktober
Oogstdienst –
Honselersdijk

26 oktober
Gesprekskring –
Aanvang 19.30
uur

UIT DE GEMEENTE

Verjaardagen

Op 16 oktober wordt mev. P.J. Noordam-Hofman, De Ruyterstraat 36, 2676 XC Maasdijk, 90 jaar.

Van harte gefeliciteerd.

Bedankt

Alle lieve mensen die mij gesteund hebben, in welke vorm dan ook, na het overlijden van mijn zoon

NIELS

Van harte bedankt.

Henny Mantel-Gongriep
's-Gravenzande, oktober 2020

VAN DE VOORGANGER

Ons beeld van de Eeuwige

Ik ben een verzamelaar van oude grafiek. Dat wil zeggen van gravures, etsen en houtsneden van voor 1800. Ik heb een aantal thema's waar die prenten over moeten gaan waaronder prenten met een Bijbelse voorstelling. Het moet wel een betaalbare hobby blijven. Het is een sport om voor een paar tientjes toch een mooie ets te verwerven die in de verzameling past al is deze dan niet van Rembrandt. Als het om Bijbelprenten gaat vind ik het vooral boeiend welk beeld de etser of graveur bij het uitbeelden van een Bijbelverhaal voor ogen heeft gestaan. Dat geldt voor alle kunstenaars die bijbelse voorstellingen uitbeelden.

Recent schafte ik een prent van Lucas van Leyden (1494-1533) aan over Adam en Eva in het Paradijs. Lucas van Leyden wordt gerekend tot de grootste graveurs uit de kunstgeschiedenis. Zijn werken zijn onder andere in de Lakenhal te Leiden en het Rijksmuseum in Amsterdam te zien. Afdrukken van zijn eigen koperplaat uit de 16e eeuw zijn kostbaar. Dat geldt niet voor het hier afgedrukte exemplaar. Van Leyden maakte de afgebeelde voorstelling in circa 1529. Mijn gravure is echter uit de 19e eeuw. Latere graveurs herschiepen namelijk de vroege etsen van grote meesters. Ze onderzochten en bestudeerden de originele werken en dupliceerden de afbeelding vervolgens op een nieuwe koperen plaat. Het werden dan etsen of gravures naar Rembrandt, Paulus Potter, Antoine van Dijck, Jacob van Ruisdael, Lucas van Leyden etc. In dit geval gaat het om een ets vervaardigd door Armand Durand (1831-1905) ook een bekende en zeer gerespecteerde graveur die in een hoge mate van nauwkeurigheid

het origineel kopieerde.

Maar nu de voorstelling zelf. God wijst Adam en Eva in het Paradijs op de boom van kennis van goed en kwaad. Ze mochten van alle bomen in het Paradijs eten, maar niet van de vruchten van deze boom. Eva kijkt naar een vrucht die aan de boom hangt. Later zouden ze toch eten van deze boom, de 'zondeval' en uit het Paradijs verbannen worden. Adam en Eva zijn naakt. God wordt afgebeeld als een machtig man met kostbaar gewaad. Hij wijst waarschuwend naar de boom en zijn vruchten.

Dit gedeelte uit het scheppingsverhaal is door talloze kunstenaars afgebeeld. De geslachtsdelen van Adam en Eva worden vrijwel altijd discreet verhuuld door bladeren. Wat ik boeiend vind is hoe God hier is afgebeeld. Evenals vele andere kunstenaars deden als een oude man met een baard. Oude mannen werden vroeger immers veel wijsheid toegeschreven. Door zijn rijk gekleed zijn wordt ook nog eens zijn almacht benadrukt. Het is dit beeld dat mensen eeuwenlang en ook nu nog wel voor ogen hebben als ze aan de Eeuwige denken. Dankzij veel kunstenaars uit met name de zestiende eeuw. Naast dit beeld van God als een persoon bestaan er vele andere beelden die ook vaak zijn beïnvloed door kunstenaars. Het blijft boeiend om onze eigen beelden met elkaar uit te wisselen.

Dick Peters

GESPREKSKRING Maandag 26 oktober

Met inachtneming van de huidige voorschriften met betrekking tot het voorkomen van besmetting met het coronavirus komen we van 19:30 tot 21:30 uur weer bij elkaar om te delen wat ons bezighoudt op het terrein van geloof en samenleving. De kring kan nog uitgebreid worden met nieuwe deelnemers. Welkom op maandagavond 26 oktober.

GROTE VERLOTING VOOR CONCORDIA in 2020

Heel veel activiteiten van de vereniging Concordia kunnen i.v.m. Corona geen doorgang vinden, daarom organiseren wij dit jaar wel een geweldige verloting. De prijzen overtreffen werkelijk ieders verwachting. Eerste prijs is een GIANT E-BIKE, model 2021 ter waarde van € 2.099,-, mogelijk gemaakt door Klein Tweewielers en andere sponsors. Tweede prijs is een FINGERFOOD BUFFET aan huis door JV Life Cooking ter waarde van € 250,-. Derde prijs is een LIKEUR PAKKET ter waarde van € 150,-, mede mogelijk gemaakt door Slijterij van Lenteren. Daarnaast zijn er nog vele andere prijzen.

De trekking vindt plaats op donderdagavond **19 november 2020** in gebouw Concordia. Er zijn 1250 loten van € 5,- en ze zijn te verkrijgen bij Silvia Solleveld, silvia@concordiamaasdijk.nl en Marga Hofman, marga@concordiamaasdijk.nl. Wij wensen u heel veel succes!

Colofon

Kopijbewerking, lay-out en eindredactie:

R. Scheepers en mw. H. van Rossem
e-mail: vrijeruimte@vrijeruimte-westland.nl

Productieteam: Mw. G. Zwaanswijk,
W. de Bloois en R. Scheepers

Voor advertenties, administratie en adreswijzigingen:
vrijeruimte@vrijeruimte-westland.nl

Kopij voor het kerkblad nr 14 van 5 november dient uiterlijk 31 oktober ingeleverd te worden.
Nr. 15 verschijnt 26 november.

POLEY

uw Keurslager

waarom zou u 't
met minder doen

Langestraat 96
's-Gravenzande - Tel. (0174) 44 05 44

C. POLEY

HOEK VAN HOLLAND

- voor al uw verbouwingen
- timmer-, metsel- en stucwerk
- sierpleisters en tegelen
- open haarden
- keukens - badkamers

Zekkenstraat 44-46
Hoek van Holland (0174) 382080

boksman
bouwbedrijf
nieuwbouw-renovatie-interieurbouw

Grote Woerdlaan 28b
2671 CL Naaldwijk
Telefoon 0174 - 624800/624265
Telefax 0174 - 630914

M.C. van der **Kaaij** schilders

meer dan
80 jaar
glanzend vakmanschap

Pastorielaan 5 - 2691 RZ 's-Gravenzande

E info@kaaijschilders.nl
I www.kaaijschilders.nl
T (0174) 41 31 98
M (0)6 54 68 20 62
F (0174) 41 91 21

ONDERHOUD NL GARANTIE

CENTRALE VERWARMING
GAS * SANITAIR

INSTALLATIEBURO

J.G. v. DIJK & Zn. b.v.

TEL. (0174) 512090 MAASLAND

HOFMAN

Duurzame bouwconcepten
Voor wie verder denkt.

Blauwhek 27, 2676 NB Maasdijk
T 0174 524000 F 0174 524001
info@hofmanbouwgroep.nl
www.hofmanbouwgroep.nl

BOUWGROEP

HOUTHANDEL V. D. MAREL

Voor al uw nieuw
en gebruikt hout.

Maasdijk 90 - 2691 NV 's-Gravenzande
Telefoon (0174) 412159/416305

Draagt zorg voor begrafenis of crematie

Van der Eijk uitvaartverzorging

Dag en nacht
bereikbaar!

Fresiastraat 12, Naaldwijk T (0174) 629946
www.eijk-uitvaartverzorging.nl

UITVAARTVERZORGING

W. P. VAN WINGERDEN

Verzorging van:
Begravenissen - Crematies
Grafmonumenten

Nachtegaalstraat 47
2675 XW Honselersdijk
Telefoon (0174) 62 20 22

VOOR HET GEHELE WESTLAND

Beukers TOYOTA

Monsterseweg 121
(naast Intratuin)
's Gravenzande
Tel.: 0174 41 24 92

www.beukerstoyota.nl

Kerkstraat 27
2671 HC Naaldwijk

GST
van Paassen
installatiebedrijf

CV-installaties	Loodgieter
Service & Onderhoud	Rioleringswerken
Airconditioning	Ontstoppen met hoge druk
Elektra	Dak / Zinkwerk

Nobelstraat 18, 2693 BC, 's-Gravenzande
Tel: 0174-446000
E-mail: info@gstvanpaassen.nl / www.gstvanpaassen.nl

WPS
WE PROVE SOLUTIONS

Slimme logistieke oplossingen
www.wps.eu

SLAGERIJ

AAD GROENEWEGEN

SLAGERIJ AAD GROENEWEGEN
Dijkstraat 61 2675 AV Honselersdijk
T (0174) 62 80 20 F (0174) 63 10 83
W www.slagerijgroenewegen.nl

Kuyvenhoven
ELEKTROTECHNIEK

's-GRAVENZANDE ☎ (0174) 421370
www.kuyvenhoven.nl

Lid van **UNETO VNI**

Brandmeldinstallaties
Beveiliging
Elektra

TPG Post
Port betaald
Port payé
Pays-Bas